

ADVIESNOTA DEONTOLOGIE EN PRIVACY

STUVO HOWEST

GEBASEERD OP 'AANZET DEONTOLOGISCHE CODE STUVO [13-02-2008]

Gert Christens Studentenvoorzieningen Hogeschool Antwerpen

Frans Devenyns Studentenvoorzieningen EHSAL

Christel Goovaerts Studentenvoorzieningen KHMechelen

Els Van den Driessche STUDIOO

INHOUD

1. Doelstelling
2. Leidraad hulpverlening stuvo howest
 - 2.1 Vooraf
 - 2.2 Enkele begrippen
 - 2.2.1 Beroepscode
 - 2.2.2 Deontologische code
 - 2.2.3 Onderwijsdeontologie
 - 2.2.4 Wetgeving en definities
 - 2.2.5 Beroepsgeheim en ambtsgeheim
 - 2.3 Leidraad
3. Spanningsveld studentenvoorzieningen – hogeschool
 - 3.1 Omschrijving spanningsveld
 - 3.2 Aanbevelingen
 - 3.2.1 Grenzen
 - 3.2.2 omgaan met persoonsgegevens

1. Doelstelling

Deze code wil een pragmatisch instrument zijn waar de stuvomedewerker naar terug kan grijpen indien nodig. Ze kan ook dienen ter ondersteuning van de voorbereiding werkgroep intervisie. Tenslotte wordt ze op de website van Stuvo Howest geplaatst ter inzage van iedereen die dit wenst.

2. Leidraad hulpverlening Stuvo Howest

2.1 Vooraf

Beroepsgeheim en ambtsgeheim staan centraal in deze tekst. Voor privacy en gegevensverwerking wordt verwezen naar 'StudentenRecht' 2007.

Deontologie gaat uit van het 'gezond verstand'. Heel wat vragen en problemen kunnen niet met een juistheid van 100% beantwoord worden. Handelen met **respect, integriteit, verantwoordelijkheid en deskundigheid**, zijn vaste peilers. Een beetje balanceren zal er wel altijd bijhoren. Nu en dan uit de bocht gaan ook.

2.2 Enkele begrippen

2.2.1 Beroepscode

Deontologie zit vervat in een beroepscode. Dit is een verzameling van normen en waarden voor een goed professioneel handelen, opgesteld door een bepaalde beroepsgroep en die de leden van die beroepsgroep in acht dienen te nemen bij het uitoefenen van hun beroep. Een beroepscode is geen wettekst. Ze wordt opgemaakt door de sector zelf (code voor maatschappelijke werkers, code voor psychologen, code voor psychotherapeuten, ...) en kan gezien worden als een aanvulling op bestaande wetteksten.

Een beroepscode dient als leidraad voor de hulpverlener binnen een beroepsgroep. Het reikt een houvast aan op het vlak van de rechten en de plichten. Het is echter geen gedetailleerde handleiding. De grondslagen van een beroep en de gedragsnormen voor het professionele handelen zijn erin verankerd waardoor de hulpverlener richtlijnen en ondersteuning krijgt voor zijn dagelijkse praktijk.

Een beroepscode is gebaseerd op vier wetsartikels:

- artikel 458 van het Strafwetboek: het beroepsgeheim;
- artikel 29 uit Strafvordering: de bijzondere aangifteplicht (ambtelijke aangifteplicht);
- artikel 30 uit Strafvordering: de meldingsplicht (private aangifteplicht);
- artikel 422bis van het Strafwetboek: het schuldig verzuim.

2.2.2 Deontologische code

Het maakt duidelijk waarop de hulpverlening binnen een bepaalde context steunt en welke regels daarbij in acht moeten genomen worden. Bijvoorbeeld: regels over het bewaren van een dossier, aangaande het afbreken van een begeleiding, ... Het maakt het beroepsmatig handelen toetsbaar en geeft daarvoor criteria aan. Bijvoorbeeld: voldoende vertrouwd zijn met het gebruik van de methodes, de manipulatie van de instrumenten en de interpretatie van de verkregen gegevens.

Voor de cliënten staat in een code gestandaardiseerd aangegeven wat de cliënt van de hulpverlener mag verwachten. Het biedt hen ook een bescherming en de garantie op een kwaliteitsvolle en transparante dienstverlening. Het vervult in dit opzicht een waarborgfunctie. De inhoud van een beroepscode kan voor de cliënt het uitgangspunt zijn voor het aangaan van een vertrouwensrelatie met de hulpverlener.

Deze code vertrekt van vier basisprincipes en van vijf essentiële rechten van de student.

Basisprincipes:

- het respect voor de menselijke persoon;
- de beroepsbekwaamheid;
- de professionele verantwoordelijkheid;
- het beroepsgeheim.

Rechten van de student:

- het recht op deskundige hulp;
- het recht op informatie;
- het recht op vrije deelname;
- het recht op zelfstandigheid en privacy;
- het recht op geheimhouding.

Hierbij worden een code en regels gehanteerd:

- regels voor het aangaan en het beëindigen van de begeleiding (informatie aan de student, vrijheid van deelname, doorverwijzing);
- regels voor het uitvoeren van de begeleiding (informatieverstrekking en -opvraging van en aan derden, de algemene regel van het beroepsgeheim, uitzonderingen op de algemene regel van het beroepsgeheim);
- dossierbeheer en inzagerecht van de student.

2.2.3 Onderwijsdeontologie

Tot op heden bestaat er nog geen duidelijke onderwijsdeontologie en bijgevolg ook geen welomschreven beroepscode. Er zijn wel onderwijsdecreten en besluiten. Een onderwijsdeontologie zal alvast gaan over een studentgericht en collegiaal verantwoordelijk handelen.

Een dergelijke onderwijsdeontologie kan omvatten:

- een algemene regelgeving zoals bijvoorbeeld in de onderwijsdecreten, de algemene schoolgebonden regelgeving, enz.;
- het decreet betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden (27 maart 1991). Bijvoorbeeld: personeelsleden moeten het belang van de instelling behartigen en mogen hun gezag niet aanwenden voor politieke en commerciële doeleinden, ...;
- het beroepsprofiel van de lector (in 1999 verscheen de tekst 'beroepsprofielen en basiscompetenties van de leraren'. Functies en attitudes van leerkrachten worden erin vevat;
- het ambtsgeheim van de lector;
- het mozaïekdecreet (11 juli 2001). Dit somt een aantal typische schoolse misbruiken op zoals oneerlijke concurrentie tussen de onderwijsinstellingen. De propaganda voor een school moet objectief zijn en elke aanval tegen een ander soort onderwijs uitsluiten.

2.2.4 Definities en wetgeving

2.2.4.1 Definities

Zwijgplicht *het wettelijke verbod om beroepsgeheimen aan anderen mee te delen. Ook al zou men dat willen.*

Zwijgrecht *het recht om niet te spreken. Ook als men hiertoe uitdrukkelijk uitgenodigd wordt.*

Spreekplicht *de verplichting om mee te delen wat men weet, ook als men daar helemaal geen zin in heeft.*

Spreekrecht *het recht om feiten te melden. Wat ook de consequenties voor de betrokkenen mogen zijn.*

2.2.4.2 Wetgeving

Artikel 458 van het Strafwetboek over het beroepsgeheim

Geneesheren, heelkundigen, officieren van gezondheid, apothekers, vroedvrouwen en alle andere personen die uit hoofde van hun staat of beroep kennis dragen van geheimen die hun zijn toevertrouwd, en deze bekendmaken, worden bestraft met een gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van 500 euro tot 2500 euro.

Artikel 29 uit de Strafvordering over de ambtelijke aangifteplicht

Iedere gestelde overheid, ieder openbaar officier of ambtenaar die in de uitoefening van zijn ambt kennis krijgt van een misdaad of van een wanbedrijf, is verplicht daarvan dadelijk bericht te geven aan de Procureur des Konings bij de rechtbank binnen wier ambtsgebied die misdaad of dat wanbedrijf is gepleegd of de verdachte zou kunnen worden gevonden, en aan die magistraat alle desbetreffende inlichtingen, processenverbaal en akten te doen toekomen.

Anders dan bij de private aangifteplicht, is het niet vereist dat men rechtstreeks getuige is geweest van de feiten. Het kan ook gaan om feiten die door het slachtoffer ter kennis zijn gebracht of door een derde.

Artikel 30 uit de Strafvordering over de private aangifteplicht:

Ieder die getuige is geweest van een aanslag, hetzij tegen de openbare veiligheid, hetzij op iemands leven of eigendom, is verplicht daarvan bericht te geven aan de Procureur des Konings, hetzij van de plaats van de misdaad of wanbedrijf, hetzij van de plaats waar de verdachte kan gevonden worden.

Artikel 422bis uit het Strafwetboek over schuldig verzuim:

Met gevangenisstraf van acht dagen tot zes maanden en met een geldboete van 50 euro tot 500 euro of met één van die straffen alleen, wordt gestraft hij die verzuimt hulp te verlenen of te verschaffen aan iemand die in groot gevaar verkeert, hetzij hij zelf diens toestand heeft vastgesteld, hetzij die toestand hem is beschreven door degenen die zijn hulp inroepen.

Voorwaarde is echter wel dat de persoon die verzuimd heeft, kon helpen zonder ernstig gevaar voor zichzelf of voor anderen. Het vereist weliswaar een minimum aan altruïsme, maar geen heldenmoed.

2.2.5 Beroepsgeheim en ambtsgeheim

Artikel 458 van het Strafwetboek geeft geen limitatieve opsomming van de beroepen die een beroepsgeheim kunnen laten gelden, maar beperkt zich evenmin tot een algemene omschrijving van de personen die door de geheimhoudingsplicht zijn gebonden. Het artikel is vaag en ruim geformuleerd, vandaar dat de draagwijdte van het artikel onzeker is.

Juist daarom heeft het Hof van Cassatie het criterium van de 'noodzakelijke bewaarders' ontwikkeld. Een hulpverlener heeft het beroepsgeheim nodig om de cliënt in de hulpverlening te kunnen laten instappen en om er ongeschonden uit te komen.

Heeft een lector, een stagebegeleider, een studiebegeleider, een trajectbegeleider het beroepsgeheim nodig om les te kunnen geven of om advies of ondersteuning te kunnen aanreiken? Het antwoord is neen. De hierboven vermelde personen zijn niet gehouden aan of vallen niet onder het beroepsgeheim, wel aan het **ambtsgeheim** (ambtelijke discretieplicht). Men gaat ervan uit dat de informatie waarover deze personen vanuit hun beroep beschikken hen in veel gevallen niet ten persoonlijke titel is meegedeeld, maar wel in het kader van hun ambt, namelijk als deelnemer in het onderwijsgebeuren op de hogeschool. Men heeft een functionele discretieverplichting t.a.v. derden buiten het onderwijsgebeuren. T.a.v. hiërarchische meerderen en ambtsgenoten kan men zich niet beroepen op een zwijgrecht. Dit houdt in dat een lector geen absolute geheimhouding kan beloven aan de student. De lector kan voor de student aan de hand van een empathisch gesprek de drempel verlagen om het geheim te delen met personen die kunnen bijdragen tot een oplossing.

De laatste jaren is het zorgbeleid in de hogescholen fel uitgebreid. Men stelt dan ook vast dat lectoren door de studenten meer en meer persoonlijk worden aangesproken. Toch zegt de wet dat een lector zich niet kan beroepen op het beroepsgeheim.

2.3 Leidraad

Hoe gaat men om met een student die komt vertellen dat hij illegale drugs gebruikt, zelfmoord overweegt, het slachtoffer is van misbruik, ...? Heeft men de plicht dit te melden? Zo ja, aan wie? Zo nee, mag men het ergens bespreekbaar maken? Is men verplicht de politie in te schakelen? Moet men contact opnemen met de ouders?

Zwijgplicht. Wanneer moet men zwijgen?

A/ Bij ambtsgeheim

Personen gebonden aan het ambtsgeheim hebben geen zwijgplicht, wel een discretieplicht. Bijvoorbeeld: een student vertelt aan een lector dat hij leeft in een moeilijke thuissituatie. Moeder is zwaar depressief en vader lijdt aan alcoholverslaving.

Wanneer de lector hierover aangesproken wordt door een hiërarchische meerdere volstaat het te melden dat de student het thuis niet makkelijk heeft. De pittige details doen niets ter zake. Het principe 'need to know' dient gehanteerd te worden en niet 'nice to know'.

Het zich niet houden aan de discretieplicht kan niet strafrechtelijk gesanctioneerd worden, wel via het tuchtreglement. Het is ook niet altijd gemakkelijk om te weten wat nu kan en mag. Als alternatief zou men in een hogeschool een cel kunnen oprichten met een aantal lectoren die zich verdiepen in het ambtsgeheim. Zo kunnen alle lectoren met hun vragen beroep doen op deze cel. Het voordeel is dat de lectoren er niet alleen voor staan en dat er een methode en een draagvlak ontstaat.

B/ Bij beroepsgeheim

Personen gebonden door het beroepsgeheim zijn verantwoordelijk voor de geheimen die hen toevertrouwd worden. Hierbij is de algemene regel dat de begeleiding moet gebeuren in een ruimte waar derden geen kennis kunnen nemen van wat in de begeleiding voorvalt of besproken wordt. Ook dient de hulpverlener voor het verstrekken van gegevens aan derden de uitdrukkelijke toestemming te krijgen van de student.

De uitzonderingsregel is wel dat de hulpverlener geen uitdrukkelijke toestemming van de cliënt nodig heeft als men met andere door het beroepsgeheim gebonden personen de casus wenst te bespreken in het kader van intervisie, supervisie, intake- en vervolggesprekken. De inbrenger draagt wel de verantwoordelijkheid en waakt over de anonimiteit van de cliënt.

Binnen een team is er sprake van een gezamenlijk beroepsgeheim.

Hulpverleners van eenzelfde team kunnen alle relevante informatie van de cliënt voor de hulpverlening delen. De verantwoordelijkheid voor het respecteren van het beroepsgeheim blijft een individuele verplichting van diegene die de vertrouwelijke informatie vergaarde.

Naast een gezamenlijk beroepsgeheim bestaat er ook een gedeeld beroepsgeheim. Dit heeft betrekking op het delen van informatie met hulpverleners buiten het eigen team. Voorwaarden bij een gedeeld beroepsgeheim zijn:

- de andere hulpverlener moet in dezelfde context werken en moet in dezelfde mate gebonden zijn door het beroepsgeheim;

- alleen de noodzakelijke informatie kan worden gedeeld ('need to know' en niet 'nice to know');
- de cliënt moet geïnformeerd worden en de kans hebben zich te kunnen verzetten tegen het doorgeven van informatie.

Noodtoestand is echter een uitzonderingsregel en heft het beroepsgeheim op.

Wanneer spreekt men van een noodtoestand?

- wat men wil beschermen moet van een hogere of minstens gelijke waarde zijn dan dat wat men zal moeten schenden. Bijvoorbeeld: fysieke of seksuele integriteit die acuut in gevaar is;
- bij kindermishandeling;
- de vrijwaring van wat men wil beschermen moet onmiddellijk en noodzakelijk zijn;
- wat men wil beschermen kan niet op een andere manier gevrijwaard worden.

Het moet bijgevolg **ernstig, reëel en actueel** zijn.

Zwijgrecht. Wanneer mag men zwijgen?

A/ Bij ambtsgeheim

Personen gebonden aan het ambtsgeheim hebben niet het recht te zwijgen t.a.v. hiërarchische meerderen of collegae. Wel t.a.v. derden die buiten het hogeschoolgebeuren staan. Geheimhouding kan dus niet beloofd worden!

B/ Bij beroepsgeheim

Personen gebonden aan het beroepsgeheim mogen altijd zwijgen, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden: noodtoestand, getuigenis onder ede of getuigenis voor een parlementaire onderzoekscommissie.

Men kan zijn beroepsgeheim inroepen, maar finaal zal de rechter bepalen.

Bijvoorbeeld: als een moeder belt i.v.m. haar dochter, moet de hulpverlener zich beroepen op zijn beroepsgeheim en eerst de uitdrukkelijke (schriftelijke) toelating vragen aan de cliënt zelf.

Spreekrecht. Wanneer mag men spreken?

A/ Bij ambtsgeheim

Men heeft altijd spreekrecht.

B/ Bij beroepsgeheim

Men heeft nauwelijks spreekrecht, tenzij in uitzonderlijke omstandigheden (zie eerder vermeld). Een hulpverlener kan wel gebruik maken van een 'antwoordverklaring' van de student. Dit betekent dat de student de hulpverlener schriftelijk de toestemming geeft om informatie aan noodzakelijke derden mee te delen.

Spreekplicht. Wanneer moet men spreken?

A/ Bij ambtsgeheim

Personen gebonden aan het ambtsgeheim zijn verplicht (morele verplichting - geen sanctie) om een misdaad of een wanbedrijf te melden aan de Procureur des Konings, niet verplicht om het aan de directie te melden. Toch lijkt het aangewezen om als lector en deelnemer van het

onderwijsgebeuren, de directie aan te spreken. Van een lector wordt verwacht dat men de belangen van de school behartigt. (Artikel 29 en 30 uit de Strafvordering: private en ambtelijke aangifteplicht).

Bijvoorbeeld: een lector is op de hoogte dat een bepaald student in het bezit is van softdrugs en die ook zelf gebruikt. Men heeft de morele plicht daarvan melding te maken bij de Procureur des Konings. In de praktijk zien we dat lectoren dit niet doen, maar wel hun directie inlichten.

Artikel 422 bis van het Strafwetboek: schuldig verzuim.

Personen gebonden aan het ambtsgeheim moeten niet noodzakelijk naar politie of justitie doorverwijzen. Wel dient men optimale hulp te bieden (doorverwijzen naar de juiste plaats). Bijvoorbeeld: een student vertelt over zijn zelfmoordgedachten aan een lector. De lector kan geen geheimhouding beloven aan de student. Ook is de lector niet opgeleid om dergelijke problematiek te begeleiden. De lector moet hier verwijzen naar een passende instantie. Dit kan de Dienst Studentenvoorzieningen zijn op de hogeschool of een externe instantie.

Stel dat deze student zelfmoord pleegt en de lector deed niets met de verkregen informatie, dan is er schuldig verzuim.

Noot:

In het lager onderwijs in Wallonië is er een leerkracht in eerste aanleg veroordeeld wegens schuldig verzuim door de correctionele rechtbank, nadien nog opgetrokken door het Hof van Beroep. Een leerling viel op een betonnen rand en uitte onmiddellijk pijnklachten en later op de dag ook. De leerkracht nam geen initiatief.

Een arts Medisch Schooltoezicht werd veroordeeld tot schuldig verzuim nadat hij enkele keren nagelaten had de huisarts voor een mishandelde kleuter te contacteren op vraag van de leerkracht en directie. Leerkracht en directie werden vrijgesproken.

B/ Bij beroepsgeheim

Men is niet gebonden aan artikel 30 als de misdaad of het wanbedrijf gepleegd wordt door een cliënt en men van de misdaad op de hoogte werd gebracht tijdens de beroepsbezigheden. Wel indien de cliënt slachtoffer is.

Voorbeeld uit het boek van Mia Leijssens, Gids Beroepsethiek:

een man van 35 bespreekt bij de therapeut zijn wroeging over het feit dat hij tijdens een buitenlandse zending samen met enkele vrienden jonge meisjes verkracht heeft. Tijdens een van de 'spelletjes', waarbij ze allemaal dronken waren, is het zo uit de hand gelopen dat er een van de meisjes is overleden. De cliënt erkent zijn fouten en betreurt heel erg wat er gebeurd is.

De therapeut zou zijn professionele rol te buiten gaan indien men zich in deze situatie geroepen zou voelen om de strafbare feiten te melden (de therapeut was bovendien zelf geen 'getuige' van de feiten).

De zwijgplicht schept juist de ruimte waarin de cliënt kan reflecteren op zijn wangedrag. Maar als de therapeut zou merken dat de cliënt opnieuw in een situatie komt die uitnodigt tot misbruik van kinderen en de cliënt uit zichzelf niet de kracht mobiliseert om dergelijke verleiding te weerstaan, dan moet de therapeut ingrijpen en het beroepsgeheim doorbreken.

Artikel 422bis van het Strafwetboek: schuldig verzuim.

Personen gebonden aan het beroepsgeheim zijn niet verplicht om aangifte te doen in kader van artikel 422bis, tenzij in noodtoestand. Noodtoestand heft het beroepsgeheim op. Bijvoorbeeld: student meldt aan de studentenvoorzieningen dat, als hij niet slaagt, lector x met een mes zal bedreigen en indien nodig verder zal gaan. De stuvomedewerker maakt uit het gesprek op dat dit ernstig, reëel en actueel is en dient hier zijn beroepsgeheim te doorbreken. Doet de medewerker dit niet en er gebeurt iets, dan kan de stuvomedewerker veroordeeld worden voor schuldig verzuim.

3. Spanningsveld studentenvoorzieningen – hogeschool

3.1 Omschrijving spanningsveld

Hogescholen organiseren onderwijs. De studentenvoorzieningen zijn verantwoordelijk voor het scheppen van gunstige randvoorwaarden en het aanreiken van een pakket maatregelen om studenten in het hoger onderwijs te ondersteunen. De studentenvoorzieningen zijn hierbij gebonden aan de decretaal vastgelegde werkingsvelden en reglementering. Het cliënteel is echter dezelfde: studenten van de hogeschool.

Op verschillende vlakken werken beide organisaties samen elk vanuit de eigen opdracht. Dat is ondermeer het geval op het vlak van de individuele begeleiding van de student, op het gebied van bepaalde collectieve sessies en op het terrein van de studiefinanciering.

De studentenvoorzieningen werken al geruime tijd vanuit een deontologisch kader. De tewerkgestelde psychologen en maatschappelijk werkers hanteren strenge regels wat betreft vertrouwelijkheid. Deze discretie is voor de studenten een belangrijk motief om de begeleiders van de studentenvoorzieningen in vertrouwen te nemen over hun individuele emotionele, psychische en financiële problemen. In veel gevallen is deze discretie ook de belangrijkste bestaansreden voor de individuele hulpverlening vanuit de studentenvoorzieningen. De studentenvoorzieningen zijn tegelijkertijd dichtbij (fysiek) en veraf (van de onderwijssetting).

Het werken met hetzelfde cliënteel zorgt tegelijkertijd voor een “spanning” tussen beide organisaties. Zo willen lectoren graag feedback krijgen over de doorverwezen student. Lectoren willen graag geïnformeerd worden over de reden waarom bepaalde studenten faciliteiten moeten krijgen. Juist omwille van het deontologisch kader is dat niet altijd mogelijk. Hoe kunnen we met dat spanningsveld omgaan zodat het voor iedereen een win - win situatie wordt?

1. Vanuit de studentenvoorzieningen kunnen de lectoren geïnformeerd worden over de doorverwijsfunctie die ze kunnen opnemen. Wat is professioneel doorverwijzen? Wat zijn de grenzen? ...
2. De studentenvoorzieningen maken op een transparante manier duidelijk welke informatie de individuele lector kan verwachten. Individuele feedback van een student is niet mogelijk maar algemeen cijfermateriaal per opleiding of departement kan een belangrijk informatie-instrument zijn voor de individuele lector.
3. De studentenvoorzieningen maken ook duidelijk welke activiteiten er georganiseerd worden en voor welke hulpverlening de student kan doorverwezen worden. Zo kan bijvoorbeeld de inhoud van een taaltraining aan de lectoren worden meegedeeld.
4. De studentenvoorzieningen nemen vanuit hun expertise deel aan bepaalde werkgroepen van de hogeschool.
5. De studentenvoorzieningen hebben tevens een signaalfunctie en zullen de hogeschool op de hoogte brengen als er bepaalde belangrijke tendensen duidelijk worden die voor de opleiding/hogeschool belangrijk zijn. Bijvoorbeeld: veel aanvragen voor studiefinanciering voor een opleiding omwille van de hoge kosten van een studiereis.
6. Individuele psychosociale begeleiding lukt enkel als de student zelf de behoefte van deze begeleiding aanvoelt en wil opstarten. Begeleiding kan vanuit dat oogpunt nooit opgelegd of verplicht worden, ook niet in het kader van studiebegeleiding of studievoortgangadvies.

7. Omwille van de strenge regels die de studentenvoorzieningen hanteren m.b.t. de gegevens van de studenten die ze begeleidt, kunnen de medewerkers ook niet aangesproken worden om in het kader van een examencommissie gegevens door te geven, tenzij op uitdrukkelijke vraag van de student. De stuvomedewerkers zullen studenten die er belang bij hebben dat de hogeschool op de hoogte is van bepaalde individuele problemen, aansporen om contact op te nemen met de ombudsverantwoordelijke.
8. Naast de psychosociale hulpverlening verlenen de studentenvoorzieningen ook financiële tussenkomsten onder de vorm van toelagen en leningen. Deze mogelijkheden en voorzieningen moeten op de eerste plaats bij de studenten bekend zijn. Maar in het belang van een goede dienstverlening en een gelijke behandeling is het ook nodig dat de ganse hogeschoolgemeenschap weet heeft van deze kansen. Lectoren kunnen de studenten informeren over deze complementaire studiefinanciering en over de geldende criteria, maar de toekenning of beslissing zelf blijft strikt persoonlijk en valt onder het beroepsgeheim. De student weet dat zijn verhaal veilig zit bij de studentenvoorzieningen en dat er geen concrete informatie teruggekoppeld wordt naar de hogeschool. Ook de motivatie van de beslissing en de leden van de commissie die deze beslissingen nemen, vallen onder het beroepsgeheim. Hierbij hanteert men een strikt afgeschermd en specifieke procedure.

3.2 Aanbevelingen

3.2.1 *Grenzen*

Transparante communicatie is hier een noodzaak. Het is aangewezen dat de hiërarchische oversten duidelijk maken wat ze van lectoren verwachten in dergelijke situaties.

Studenten dienen op de hoogte zijn dat lectoren geen geheimhouding kunnen beloven. Grenzen moeten geconcretiseerd worden in het contract dat men aangaat met diegenen waarop men beroep doet.

Men moet weten wat men kan en mag waar maken en laat liggen wat daar niet thuishoort. Mensen helpen anderen vanuit een idealisme om hopeloze probleemsituaties te verhelpen. Of men helpt de student vanuit de herkenbaarheid van de eigen situatie (bij mijn kinderen lukt het zo, dus zal het wel ook op die manier lukken bij die student). Ook vanuit eigen kwetsuren, compensatie voor eigen gemis en kwetsuren helpt men anderen. Allemaal goed bedoeld maar het is geen garantie voor een juiste balans en een professionele aanpak!

Maatschappelijke druk zet mensen aan om meer te helpen dat men eigenlijk kan, mag en moet. Als men over zijn grenzen gaat, loopt het fout. Men gaat door de knieën. De student is daar zeker niet mee gebaat. Grenzeloos zorgen beperkt de vrijheid van de ander. Het wordt betuttelend en beklemmend. Dit bemoeilijkt de stap voor een doorverwijzing naar een professionele hulpverlener of organisatie.

De vraag is niet: hoe lost men een probleem op? Wel, hoe krijgt men de student in beweging om dingen aan te pakken.

Een medewerker in dienst bij stuvo kan geen les geven in dezelfde hogeschool, daar hij in de ene functie beroepsgeheim zou hebben en in de andere hoedanigheid ambtsgeheim. Werken binnen een stuvo context en tegelijk les geven in dezelfde hogeschool is derhalve onverenigbaar.

3.2.1 Omgaan met persoonsgegevens

De meeste hogescholen nemen in het studiecontract of het toetredingscontract een artikel of clause op over de bescherming van persoonsgegevens of de openbaarheid van bestuur. Hierbij wordt meestal in algemene termen verwezen naar de bepalingen van de wet van 8 maart 1992 ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer. Maar veel verder gaan de meeste teksten niet. Zelden wordt er in het studiecontract melding gemaakt van de concrete toepassing voor het gebruik van de persoonsgegevens. Voor het doorgeven van de 'niet toegelaten persoonsgegevens' of bij 'afstand van bescherming van persoonsgegevens via het toetredingscontract' moet er immers een uitdrukkelijk akkoord zijn van de student. Ook het gebruik van de persoonsgegevens in het kader van een onderzoek of opvolgingssysteem (bijvoorbeeld over de kwaliteit van de studentenkamers of over de sociale herkomst e.d.) moet duidelijk gecommuniceerd worden. Bepaalde instellingen hebben hun studiecontract dan ook afgestemd op de geldende regelgeving. Maar de meeste studiecontracten zijn alsnog te algemeen opgesteld en beantwoorden niet of onvoldoende aan de regelgeving.

De bijdrage van Prof. Gert Vermeulen 'Student en privacy' in *StudentenRecht* 2007 geeft hierover een duidelijk inzicht en formuleert concrete aanbevelingen.

BRONNEN

Boeken

LEIJSEN, M. ; Gids Beroepsethiek, waarden, rechten en plichten in psychotherapie en hulpverlening, Acco, 2005.

TEN KATE, A. ; Onbesproken gedrag, De beroepscode van artsen, psychologen, psychotherapeuten, verpleegkundigen en maatschappelijk werkers, 1996.

PUT, J. en VAN DER STRAETE, I. ; Beroepsgeheim en hulpverlening, die keure, 2005.

R. STOCKMAN, Het beroepsgeheim in de zorgverleningssector. Een confrontatie tussen recht en praktijk.

Artikels

Beroepsgeheim: Congres 'Jeugdwerk en maatschappelijke kwetsbaarheid', 2003.

Wegwijzer Deontologie 'Studeren met een functiebeperking' VEHO

Het ambtsgeheim van leerkrachten en PMS-medewerkers, spreken of zwijgen; Uit tijdschrift: Welwijs, 2000 jaargang 11 nr. 1, auteur tekst: Monique D'AES.

Het ambtsgeheim, beroepsgeheim en de meldingsplicht van personeelsleden in het onderwijs; F. HUTSEBAUT, T.O.R.B. 1999-2000/1-2.

Student en privacy, uit *StudentenRecht* 2007, auteur tekst: G. VERMEULEN.

Mondeling

Studiedag - spreker: F. HUTSEBAUT, aangifteplicht en schuldig verzuim, Afdeling Strafrecht, Strafvordering en Criminologie K.U.Leuven; 21 november 2005; Factorij Brussel.

Studiedag – spreker: F. HUTSEBAUT, Samenwerken in vertrouwen, juridische aspecten inzake beroepsgeheim; Sociale Voorzieningen en deontologie: tussen theorie en praktijk; 15 oktober 2002, Factorij Brussel.